

‘Wie natuurlijke processen begrijpt, gaat anders om met beheer, inrichting en onderhoud van een golfterrein’

IPC benadrukt in greenkeepersopleiding het belang van biodiversiteit

Biodiversiteit is een steeds actueler thema in de maatschappij, en dus ook op de golfbaan. Golfbanen lenen zich bij uitstek om de biodiversiteit te bevorderen, maar bij IPC Groene Ruimte ziet men dat dat nog (te) weinig gebeurt. Reden genoeg voor het praktijkcentrum om het thema biodiversiteit aan bod te laten komen in de opleiding greenkeeper door een aparte training over biodiversiteit aan te bieden.

Auteur: Nino Stuivenberg

Het doel van deze trainingen is ervoor zorgen dat mensen op een integrale manier naar de buitenruimte kijken. Eddy Schabbink houdt zich als senior adviseur bij IPC Groene Ruimte dagelijks bezig met het thema biodiversiteit. Op de golfbaan valt nog veel winst te behalen, vertelt Schabbink. 'Ik denk dat sommige golfbanen goed bezig zijn met biodiversiteit, maar dat is soms door toeval ontstaan. Bijvoorbeeld door de ligging in bosrijk gebied, waardoor sommige soorten nog op en rond de baan te vinden zijn, of omdat een architect er rekening mee gehouden heeft. Maar dat is dus meer toeval dan dat er structureel op het thema gestuurd wordt. Als je wat wilt bereiken, zul je het structureel moeten oppakken en verankeren in beleid. Daar horen dan doelen en meetbare resultaten bij. De potentie voor biodiversiteit op golfbanen is enorm, maar dan moeten greenkeepers en baaneigenaren wel begrijpen hoe de natuur werkt en hoe natuurlijke processen in elkaar zitten. Veel terreinen zijn veranderd in cultuurlandschap, en dat werkt juist tegen biodiversiteit.'

Schabbink ziet op de gemiddelde golfbaan vooral monocultuur. Wil je de biodiversiteit echt bevorderen, dan moet je er structureel mee aan de slag. En niet, zoals nu gebeurt, met losse projecten. Schabbink: 'Je ziet in de praktijk bijvoorbeeld dat men zich richt op het aantrekken van zeldzame soorten. Dat is heel mooi, maar de basis van biodiversiteit zit hem in de hele inrichting van het terrein. Je kunt veel beter voorwaarden scheppen die passen bij het gebied en die ten goede komen aan alle soorten in dat gebied. Bij biodiversiteit gaat immers om alle soorten. Daar moet je de omgeving goed voor kennen, de abiotische factoren zoals bodem, licht en lucht, water, temperatuur. Op basis daarvan kun je de omgeving dan inrichten en voorwaarden scheppen voor een hoge biodiversiteit. Je hoeft je dan niet meer druk te maken over specifieke doelsoorten, want die komen dan vanzelf wel.'

De vijf V's

Wie natuurlijke processen begrijpt, zal volgens Schabbink heel anders omgaan met het inrichten en onderhouden van een

Met de meetlat kijkt IPC onder andere naar lage, middelhoge en hoge begroeiing.

terrein. Hij vertelt: 'Het draait daarbij om de vijf V's: vocht, voedsel, veiligheid, verbinding en voortplanting. Voor onszelf als mensen regelen we dat perfect, maar wil je een kikker, huismus of pissebed faciliteren, dan moet je ook voor hen aan die voorwaarden voldoen.' Hij geeft een treffend voorbeeld. De laatste jaren is de overlast van de eikenprocessierups toegenomen. Een maatregel die veel getroffen wordt, is het ophangen van een vogelkastje aan de eik, zodat kool- en pimpelmezen de rupsen opeten. Die opzet slaagt niet altijd. 'De eikenprocessierups is er maar anderhalve maand per jaar om te eten; de overige maanden is er niets. Die mees zal daar dus niet gaan wonen.'

Meten is weten

Om in kaart te brengen hoe biodiversiteit verbeterd kan worden, heeft IPC een 'meetlat biodiversiteit' ontwikkeld. Deze meetlat gaat uit van vier indicatoren: structuurvariatie, gradiënten en water, planten en schuilplekken. Schabbink: 'Bij structuurvariatie gaat het om de omgeving van – in dit geval – de golfbaan. Je kijkt hoeveel lage en hoge begroeiing er is en welke tussenvormen. Heb je alleen een grasveld met bomen, dan scoor je weinig punten op dit gebied omdat er te weinig variatie is. Bij gradiënten kijken we naar hellingen, taluds, zelfs oneffenheden als molshopen, want op dat soort punten gebeurt in de natuur heel veel. Ook water hoort bij de tweede categorie, met vragen als: is er jaarrond water, en is dat helder? Als derde indicator kijken we naar de planten, of er jaarrond plantmateriaal bloeit en dus voedsel is in de vorm van nectar en zaden. En als vierde kijken we naar schuilplekken, die belangrijk zijn voor dieren om zich te verplaat-

sen. Een muis zal bijvoorbeeld nooit een open grasveld oversteken; die heeft, net als mensen, een routing nodig.'

De meetlat biodiversiteit komt ook aan bod in de tweedaagse training 'biodiversiteit in de praktijk' die IPC Groene Ruimte geeft. Deze training is interessant voor greenkeepers die meer over dit thema willen leren en hun opleiding tot greenkeeper al afgerond hebben. De meetlat is inmiddels verwerkt in een app, die op 16 december in een webinar gelanceerd wordt. Schabbink: 'Je kunt in de app het golfterrein als gebied aanmaken en dan binnen dat gebied de digitale meetlat uitvoeren. Interessant zijn dan natuurlijk de gebieden waar je laag scoort, want daar zit potentie om te verbeteren.' Als het over golfbanen gaat,

'Bij de juiste omstandigheden komen doelsoorten vanzelf wel'

heeft Schabbink wel wat suggesties. Zijn hoofdboodschap: maai (in de roughs) niet altijd alles vlak en strak, want daarmee haal je heel veel voedsel, schuilplekken en eitjes weg, waarvan de natuur continu weer moet herstellen. Laat liever eens wat langer gras staan. En voorkom dat er monoculturen ontstaan. 'Want een monocultuur heeft totaal geen veerkracht, zoals je kunt zien bij plagen als eikenprocessierups en buxusmot. Probeer met de meetlat juist voorwaarden te scheppen voor een hoge biodiversiteit.'

Integrale aanpak

Met het GEO-certificaat heeft de golfsport al handvatten om biodiversiteit te verbeteren. De meetlat van IPC past hier prima bij, beaamt Schabbink. 'Wij pleiten ervoor om aan de voor-

Eddy Schabbink

'Een terrein met alleen gras en bomen scoort laag', aldus Schabbink.

'Zolang we mensen mogen blijven ontvangen, is iedereen op locatie welkom'

kant te kijken wat je ambitie is op het gebied van biodiversiteit op de golfbaan. Je kijkt: wat wil ik, wat heb ik en hoe ga ik dit realiseren. Vervolgens beheer je, richt je in en onderhoud je het hele terrein op een manier die tegemoetkomt aan de voorwaarden voor een hoge biodiversiteit. Nu zie je vaak losse projecten die niet op elkaar aansluiten. Wat je wilt, moet duidelijk op papier staan. Niet "we gaan verduurzamen", maar duidelijke doelen met beoogde resultaten. Heb je die doelen geformuleerd, dan kun je gaan kijken hoe je ze wilt behalen.'

Wie zijn opleiding bij IPC gevolgd heeft, weet dat de opleidingen in het verleden meer op de uitvoering gericht waren. Volgens Schabbink is er een verschuiving gaande en richt men zich nu ook op het strategische vlak. Van biodiversiteit wordt een aparte leerlijn gemaakt, zodat straks mensen op beleidsniveau weten wat biodiversiteit betekent en hoe ze hiermee

kunnen omgaan in hun visie en plannen. 'We willen als eerste bewustwording creëren', vertelt de adviseur. 'Daarna komt de vraag aan bod hoe de natuurlijke processen werken. Ik denk dat de kennis hiervoor bij greenkeepers beperkt is. De NGF ziet nut en noodzaak van biodiversiteit wel in, maar is uiteindelijk vooral gebaat bij het aantal mensen dat een balletje slaat. Dat is schipperen voor ze. Maar als meer burgers het belang van natuur inzien, wordt die bewustwording vanzelf groter.'

Hybride lessen

Voor IPC reden om biodiversiteit ook aan bod te laten komen in de standaard opleiding greenkeeper, waarin de nieuwe generatie klaargestoomd wordt. Standaard bestaat de opleiding greenkeeper uit vier modules: gras en toplaag, gras en onderhoud, gras en accommodaties, en gras en beplantingen. Bij de lichting van 2020 werd biodiversiteit voor het eerst in het programma opgenomen. 'Biodiversiteit is een steeds actueler thema, ook op de golfbaan. Daarom nemen we het sinds dit jaar mee in de opleiding tot greenkeeper. Op basis van de eerste ervaringen willen we dit actuele thema verder uitrollen en opnemen in het verplichte curriculum', vertelt Liset van Pinxteren, opleidingscoördinator voor de opleidingen terreinmeester en greenkeeper bij IPC. 'Op een golfbaan liggen ontzettend mooie kansen voor biodiversiteit. Hierover zijn wij ook in gesprek met de NGF. Het is in Nederland anno 2020 belangrijk om wat bij te dragen aan verbetering

Liset van Pinxteren

van biodiversiteit, en daar willen we leerlingen iets van meegeven.'

De opleidingen bij IPC zaten dit jaar vanwege het coronavirus iets anders in elkaar dan gebruikelijk. Een gedeelte van de lessen vond online plaats en een gedeelte op locatie. 'Omdat een deel van de leerlingen niet altijd kan of mag komen, krijgen zij thuis les via het beeldscherm, zodat ze de opleiding toch kunnen volgen', vertelt Van Pinxteren. 'Digitaal lesgeven is een nieuw product, dat we hebben ontwikkeld in verband met corona. Het vergt wat andere vaardigheden van cursisten, want de interactiviteit is bijvoorbeeld anders. Ook wij passen onze aanpak aan, om het ook interessant te houden voor mensen die de les vanachter een beeldscherm volgen.' Deze 'hybride' vorm van lesgeven blijft IPC ook in 2021 aanbieden. In februari 2021 begint IPC Groene Ruimte met een nieuwe ronde van de opleiding greenkeeper. Ook de training 'biodiversiteit in de praktijk' wordt in februari 2021 weer georganiseerd: interessant voor greenkeepers die het standaard diploma al bezitten. Ongeacht de coronacrisis zullen deze opleidingen doorgaan, bevestigt Van Pinxteren. 'Zolang we mensen mogen blijven ontvangen, is iedereen op locatie welkom. Als dat niet kan, zullen we de opleidingen toch volledig aanbieden en online doorgaan.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!